

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och till lagar som har samband med dem

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och till lagar som har samband med dem (RP 47/2021 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Minna Laherto, arbets- och näringsministeriet
- regionutvecklingsdirektör Johanna Osenius, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Sanna Sihvola, jord- och skogsbruksministeriet
- landskapsdirektör Satu Sikanen, Södra Karelens förbund
- landskapsdirektör Pauli Harju, Norra Österbottens förbund
- utvecklingschef Annukka Mäkinen, Finlands Kommunförbund
- näringsdirektör Marko Mäki-Hakola, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- miljöministeriet
- Mellersta Finlands förbund
- Livsmedelsverket
- Finlands skogscentral
- landskapsdirektör Kaj Suomela, Österbottens förbund
- Finlands Byar rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (genomförandelagen) och en lag om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (finansieringslagen). Dessutom görs det en del tekniska ändringar i vissa andra lagar. De föreslagna lagarna tillämpas på projekt inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder under programperioden 2021–2027.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att EU:s regional- och strukturpolitik särskilt syftar till att minska skillnaderna i utveckling mellan regionerna och att stödja mindre gynnade regioner. Den nya EU-programperioden har nyligen inletts och Finland klassas som övergångsregion med undantag för Helsingfors och Nyland. Specialstödet för nordliga och glest befolkade regioner går till norra och östra Finland. Finlands bidrag via regional- och strukturpolitiken och den nationella medfinansieringen förväntas öka under programperioden 2021–2027. Det beror på att programmet innefattar en ny fond för rättvis omställning (JTF) utöver Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Den nationella medfinansieringen medräknad uppgår programfinansieringen till cirka 3,3 miljarder euro.

Enligt förslaget ska det nuvarande planeringssystemet för regionutveckling och aktörerna i huvudsak förbli oförändrade. Enligt propositionen kommer statsrådets regionutvecklingsbeslut och landskapsprogrammen fortfarande att vara viktiga verktyg för planeringen av regionutvecklingen. Regeringen understryker vikten av en balanserad och platsbaserad utveckling av regionerna för att alla medborgare ska behandlas lika. Platsbaserad utveckling tar avstamp i utveckling av tjänster och näringar utifrån lokala behov och möjligheter. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att det behövs samarbete mellan offentlig, privat och tredje sektor för att lokala resurser ska kunna nyttiggöras. Samarbetet kan konkretiseras och främjas genom avtal mellan aktörerna.

Genomförandelagen innehåller gemensamma mål för regionutvecklingen och måluppfyllelsen påverkas av åtgärderna inom flera förvaltningsområden. Europeiska unionens landsbygds- och jordbruksfonder ingår inte i tillämpningsområdet för EU:s regional- och strukturpolitik, vilket framgår av 3 § i genomförandelagen, påpekar utskottet. För landsbygdsprogrammet inleds en ny programperiod först 2023. De åtgärder som finansieras via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är viktiga för regionutvecklingen och de kräver regional samordning i förhållande till bidragen inom ramen för EU:s regional- och strukturpolitik. Landskapen kommer även i fortsättningen att ha en arbetsgrupp med ansvar för att samordna genomförandet av regionutvecklingsbeslutet, landskapsprogrammen, övriga planer och avtal samt nationella program och EU-medfinansierade program. Jord- och skogsbruksutskottet anser att landskapsprogrammen och verkställighetsplanerna är ett centralt verktyg i samordningen, men välkomnar samtidigt att kravet på verkställighetsplan som lagstadgat dokument slopas i syfte att förenkla planeringssystemet.

Regeringen föreslår också att de särskilda statliga programmen slopas och att områden med akuta strukturomvandlingsproblem inte längre ska utses. Jord- och skogsbruksutskottet framhåller att staten också i fortsättningen måste ha verktyg och stödmekanismer för att reagera på snabba, regionala och nationella förändringar i överensstämmelse med statsrådets handlingsmodell för

Utlåtande JsUU 8/2021 rd

plötslig strukturomvandling, som reviderades i oktober 2020. De regionala behoven måste beaktas. Till exempel Jämsä, som är en stad med allvarliga strukturomvandlingsproblem, måste lyftas upp till stödområde II. Också den rådande krisen till följd av coronautbrottet har visat att det är viktigt med lagstiftning som gör det möjligt att snabbt sätta in utvecklingsåtgärder och utvecklingsmedel för akuta behov i syfte att säkerställa företagsverksamhet och sysselsättning. Samtidigt måste man kunna skapa en grund för långsiktig regionutveckling för att regionerna ska klara sig ur krisen och kunna börja om från början.

Som det sägs ovan kommer en ny fond för rättvis omställning (JTF) att introduceras under programperioden 2021–2027. Regelverket för regionutveckling förtydligas, när bestämmelserna om fonden för rättvis omställning och Interregprogrammen vid de inre och yttre gränserna tas in i samma lagstiftning som EU:s regional- och strukturpolitiska fonder. Jord- och skogsbruksutskottet understryker att JTF-bidragen till fullt belopp måste användas till att lindra de negativa effekterna inom alla de regioner, där den snabba avvecklingen av torvanvändningen ger upphov till problem för ekonomin och därmed också för en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling på det regionala planet. Åtgärderna via JTF-fonden måste gynna små och nystartade företag i regionerna.

Jord- och skogsbruksutskottet framhåller att skogsbaserade näringar har stor betydelse för den regionala ekonomin och bioekonomisk tillväxt i de flesta landskap i vårt land. Det regionala programarbetet måste nyttiggöra färdiga regionala program, bland annat det regionala skogsprogrammet och programmen för landsbygdsutveckling. Vidare är det viktigt att riktlinjerna för regionutvecklingen tar hänsyn till den växande multilokaliteten, som medverkar till större livskraft på landsbygden.

I målen för regionutvecklingen har det i allt högre grad lyfts fram att det behövs åtgärder för att främja hållbar utveckling i regionerna och för att begränsa klimatförändringen och anpassa samhället till förändringen. Hållbar utveckling skapar långsiktighet i regionutvecklingen och visar att ekonomiska, sociala, kulturella och ekologiska aspekter måste beaktas likvärdigt och simultant. För en hållbar utveckling är en begränsning av klimatförändringen ett framträdande mål. Jord- och skogsbruksutskottet anser det vara viktigt att både en begränsning av och en anpassning till klimatförändringen beaktas i regionutvecklingen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande JsUU 8/2021 rd

Helsingfors 20.5.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Satu Hassi gröna
medlem Mikko Lundén saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mikko Savola cent
medlem Peter Östman kd
ersättare Tuomas Kettunen cent
ersättare Ari Koponen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.